

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

Approved by TCI during 2021-2024

การจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา

Logistics Management for Khmer Civilization Tourism In Nakhon Ratchasima Province

ระบิล พันภัย¹ ชาทยา นิลพลับ^{2*} และอัฉรวรรณ ท้าวดอน³

Rabil Phonphai¹ Chartaya Nilplub^{2*} and Atcharawan Taodon³

Article Information

Received: Aug 16, 2022

Revised: Feb 12, 2023

Accepted: July 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว และศึกษาการเป็นตัวแปรกำกับของลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการจัดการโลจิสติกส์และความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวอายุ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 296 คน ที่เดินทางท่องเที่ยวปราสาทอารยธรรมขอมในเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่าการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการไหลเวียนทางด้านสารสนเทศส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือการไหลเวียนทางกายภาพ ในทางตรงกันข้ามพบว่า ด้านการไหลเวียนทางการเงินส่งผลเชิงลบต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรกำกับทั้งสองตัวคือเงินเนอเรนซ์ของนักท่องเที่ยวและจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว ไม่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ในตัวแปรไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างเงินเนอเรนซ์หรือนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่ต่างกัน ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวได้ร้อยละ 59 ($R^2 = 0.59$)

คำสำคัญ: การจัดการโลจิสติกส์ ความจงรักภักดี แหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมขอม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Assistant Professor, Management Department, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Isan Nakhon Ratchasima

^{2,3} อาจารย์ประจำ สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Lecturer, Management Department, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Isan Nakhon Ratchasima

Abstract

This research aims to examine the effect of logistics management on tourist loyalty and the moderating role of personal characteristics and tourist behaviors on the relationship between logistics management and loyalty to tourist attractions of Khmer civilization in Nakhon Ratchasima province. The sample consisted of 296 tourists aged 18 years and over who traveled to tourist attractions of Khmer civilization in Nakhon Ratchasima province. The hypotheses were tested by structural equation modeling. The results showed that logistics management in the dimension of information flow had the strongest significant effect on tourist loyalty followed by the physical flow. In contrast, the financial flow dimension was found to have a significant negative effect on loyalty. The two moderators which are generation of tourists, and the number of visits has no statistically significant roles on the relationship between the variables in the model which could be concluded that the impact of tourism logistics management was not different among tourists of different generations or different number of visits. All the independent variables can predict 59 percent of the overall variance in loyalty to tourist attractions ($R^2 = 0.59$).

Keywords: logistics management, loyalty, tourist attraction, Khmer civilization

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว หลายประเทศให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม จึงเกิดการไหลเข้าของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนส่งผลต่อการเติบโตด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างจำกัด ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้าน การทำลายสภาวะแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งต้องใช้เวลาในการเยียวยา (สมาคม ผู้สื่อข่าวไทย-จีน, 2562) สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยนับเป็นจุดหมายหลักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ใน พ.ศ. 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประมาณ 11 ล้านคน สร้างรายได้ 21,958 ล้านบาท โดยจังหวัดนครราชสีมามีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้มากที่สุด อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปี 2563 จังหวัดมีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ลดลง เนื่องจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวปรับเปลี่ยนรูปแบบไปสู่การท่องเที่ยวเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่มีความต้องการ เฉพาะเจาะจง ซึ่งการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำเป็นต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการ ของนักท่องเที่ยวและสร้างการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2564)

ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมกลับมาได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยสำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564) ได้กำหนดให้ร่างกรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570 ให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอารย ธรรมอีสานใต้ โดยบูรณาการกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเขตอารยธรรมอีสานใต้และประเทศเพื่อนบ้าน

โดยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562) ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการที่ยั่งยืน มีการออกแบบ การวางแผน การกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบทางลบที่มีต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (วรพงศ์ ผูกภู และคณะ, 2564) ทั้งนี้ในเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ จังหวัดนครราชสีมาถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมจำนวนมาก ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ปราสาทพนมวัน ปราสาทโนนกู่ ปราสาทเมืองเก่า และปราสาทเมืองแขก (สิริวรรณ เรืองรอง, 2547) อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมในจังหวัดนครราชสีมายังมีจุดที่ควรพัฒนา คือการท่องเที่ยวยังไม่พัฒนาศักยภาพเต็มรูปแบบ และไม่มีเครือข่ายเชื่อมโยงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกับจังหวัดอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวซ้ำ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2553)

ทั้งนี้การจัดการโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเชื่อมโยงการท่องเที่ยว ลดต้นทุนในการดำเนินงาน และเพิ่มขีดความสามารถทางแข่งขันและสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (วาสนา จรูญศรีโชติ กำจรและคณะ, 2560) ทั้งนี้ความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากสามารถเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน แหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อความมั่นคงและยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว (สืบชาติ อันทะไชย, 2556) อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโลจิสติกส์และความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย อีกทั้งสาเหตุของความจงรักภักดีก็มีความแตกต่างกันตามบริบทในการศึกษา (Velázquez, Saura, & Molina, 2011) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีนักท่องเที่ยว เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตจังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดจนชุมชนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาหรือพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียง สามารถนำข้อมูลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลตัวแปรกำกับของลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวและความจงรักภักดีต่ออารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว

การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเป็นการบูรณาการระหว่างแนวคิด 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับโลจิสติกส์และแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน โดยให้ความสำคัญกับห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว โดยชัยรัช ทออินทร์ (2549) ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการไหลภายในการจัดการโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวว่ามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การไหลเวียนทางกายภาพ (Physical Flow: PF) เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเดินทางของนักท่องเที่ยว การจัดการสัมภาระของนักท่องเที่ยว การจัดการทางด้านที่พัก โปรแกรมท่องเที่ยวการรักษาความปลอดภัย ซึ่งนักท่องเที่ยวควรจะได้รับความสะดวกและปลอดภัยในการดำเนินการ

2. การไหลเวียนทางการเงิน (Financial Flows: FF) เป็นการจัดการทางการเงินซึ่งรวมถึงการชำระหนี้ การแลกเปลี่ยนเงินตรา และการขอสินเชื่อซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับความสะดวกในการให้บริการ

3. การไหลเวียนทางด้านการสารสนเทศ (Information Flows: IF) เป็นการจัดการด้านข้อมูลข่าวสารนับตั้งแต่ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวจนถึงข้อมูลที่ได้รับเมื่อมาถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความจงรักภักดี

ในบริบทของงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทาง (Destination Loyalty) ซึ่งเป็นแนวคิดที่นำหลักการและแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาความจงรักภักดีของลูกค้าของสินค้าทั่วไปเป็นพื้นฐาน โดยความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทาง หมายถึงการแสดงออกถึงความตั้งใจของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ (Intention to revisit) และการแนะนำจุดหมายปลายทางแก่คนรู้จัก (Recommend) ทั้งนี้ Reichheld and Sasser (1990) พบว่ายอดขายที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 60 จากลูกค้าใหม่มาจากการบอกต่อของลูกค้าเดิม และความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทางยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้พยากรณ์ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวในอนาคต (Oppermann, 2000) รวมถึงการหลีกเลี่ยงความผิดพลาดในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อน เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ มักมั่นใจว่าจะได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีเหมือนที่เคยได้รับมา (Alegre & Cladera, 2009) โดย Zeithaml, Berry, and Parasuraman (1996) ได้สรุปปัจจัยที่ใช้วัดความจงรักภักดีไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการบอกต่อ (Word-of-Mouth Communication) คือ การกล่าวถึงสิ่งที่ดีเกี่ยวกับผู้ให้บริการและบริการ แนะนำและกระตุ้นให้คนอื่นสนใจและใช้บริการบริการนั้น

2. การตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) เป็นการเลือกการบริการนั้น ๆ เป็นที่แรก ซึ่งสิ่งนี้สามารถสะท้อนนิสัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนการบริการได้

3. ความอ่อนไหวต่อราคา (Price Sensitivity) คือ การที่ผู้บริโภคไม่มีปัญหาในการที่ผู้ให้บริการขึ้นราคา และผู้บริโภคยอมจ่ายมากกว่าที่อื่น หากการบริการนั้นสามารถตอบสนองความพึงพอใจได้

4. พฤติกรรมการร้องเรียน (Complaining Behavior) คือ การร้องเรียนเมื่อเกิดปัญหาอาจจะร้องเรียนกับผู้ให้บริการ บอกต่อคนอื่น ส่งเรื่องไปยังหนังสือพิมพ์ ส่วนนี้เป็นการวัดถึงการตอบสนองต่อปัญหาของผู้บริโภค

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์และความจงรักภักดีในบริบทการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มีนักวิจัยได้ทำการศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก โดยเถกิงศักดิ์ ชัยชาญ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าความพึงพอใจต่อองค์ประกอบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเกือบทุกด้านมีความสัมพันธ์ต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ Cheunkamon, Jomnonkwao and Ratanavaraha (2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพบริการขององค์ประกอบของต่างๆ ได้แก่ โลจิสติกส์การท่องเที่ยว ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ความผูกพัน ความพึงพอใจ และความไว้วางใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในประเทศ จำนวน 1,400 คน พบว่าโลจิสติกส์การท่องเที่ยวส่งผลทางอ้อมต่อความจงรักภักดี นอกจากนี้ในบริบทการท่องเที่ยวนั้น ลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพ ระดับรายได้ และอาชีพ มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว เช่น ผู้ที่มีแนวโน้มที่จะท่องเที่ยวได้บ่อยคือผู้มีรายได้สูง ครอบครัวมีขนาดเล็ก มีงานทำและมีอายุน้อยกว่า 45 ปี (Nicolau & Más, 2005) ทั้งนี้เพศหญิงจะให้ความสำคัญในทางเลือกแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากกว่าเพศชายถึงสองเท่า (ทักษิณา คุณารักษ์, 2544) นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของธุรกิจการจําหน่ายมากกว่าโดยพยายามซื้อบริการจัด

นำเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง (Ryan & Cliff, 1997) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนเป็นสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1: การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวส่งผลทางบวกต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 2: การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเงินเนื้อเรซันและจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่เดินทางท่องเที่ยวปราสาทอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เนื่องจากงานวิจัยนี้ดำเนินการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คือ จำนวนตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเท่ากับ 200 (Kline, 1998) และ จำนวนตัวอย่างที่ใช้สำหรับการประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างควรมีค่าน้อยเท่ากับ 10 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์อิสระ (Hoogland & Boomsma, 1998) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ซึ่งมีจำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ทั้งหมด 28 ตัวแปร จึงมีกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดสำหรับการวิจัยคือ 10 คูณด้วย 28 เท่ากับ 280 คน ในการวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 296 คนจึงถือว่าเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 ส่วนได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วยข้อคำถาม ด้านการไหลเวียนทางกายภาพ จำนวน 7 ข้อ การไหลเวียนทางการเงิน 5 ข้อ การไหลเวียนทางสารสนเทศ 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 19 ข้อ โดยบูรณาการจากปณิชา ต้นสุดิชล (2560) สำหรับความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวมีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ โดยบูรณาการจาก รัฐติมา รัตน์พงษ์ (2558) และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามในแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 จึงถือว่ามีความตรงของเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวปราสาทอารยธรรมขอมในเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1951) โดยแต่ละตัวแปรต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไปจึงถือว่า

ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่ยอมรับได้ (Hair et al, 2006) ซึ่งผลการทดลองใช้พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาบีค่านั้นมีค่าระหว่าง 0.865-0.942 จึงถือว่าสามารถแบบสอบถามมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เนื่องจากสมมติฐานของการวิจัยประกอบด้วย การทดสอบการส่งผลของหลายตัวแปรและทดสอบการเป็นตัวแปรกำกับของเงื่อนไขและจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว จึงทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS 24 ประกอบด้วย การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และตรวจสอบความกลมกลืนของตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าสถิติที่ใช้ทดสอบการยอมรับของโมเดลตามเกณฑ์มาตรฐาน คือ ค่า Chi-square (χ^2) ค่าดัชนีบ่งบอกความกลมกลืน (Fit Index) และดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (Root mean square error of approximation: RMSEA)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

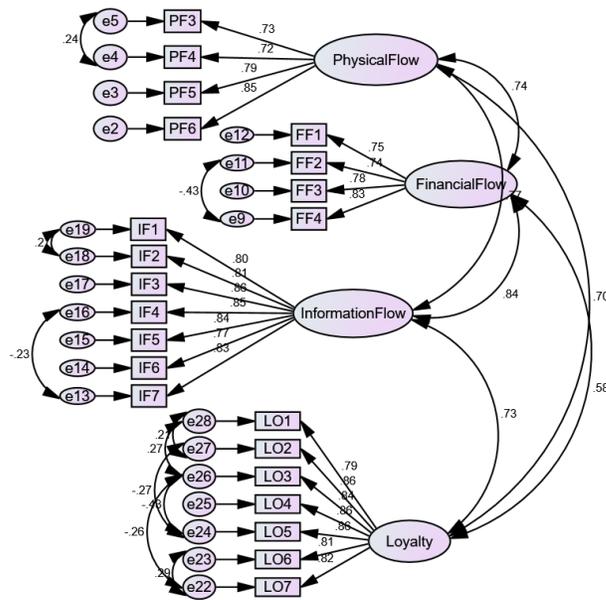
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 296 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 ส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 49 และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเงินออเรชั่น Z (อายุระหว่าง 18-25 ปี) จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 โดยเคยเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 สำหรับผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และความจงรักภักดีพบว่านักท่องเที่ยวเห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลเวียนทางกายภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.745) รองลงมาคือด้านการไหลเวียนทางสารสนเทศ (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.759) และด้านการไหลเวียนทางการเงิน (\bar{X} = 3.97, S.D. = 0.823) ตามลำดับ และนักท่องเที่ยวจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.759) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวและความจงรักภักดี

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	Average Variance Extracted	Composite Reliability
การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว	4.06	0.776		
ด้านการไหลเวียนทางกายภาพ	4.13	0.745	0.601	0.857
ด้านการไหลเวียนทางการเงิน	3.97	0.823	0.601	0.857
ด้านการไหลเวียนทางสารสนเทศ	4.07	0.759	0.678	0.936
ความจงรักภักดี	4.04	0.809	0.696	0.941

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ของโมเดลการวัด (Measurement Model) พบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามภาวะสันนิษฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติความสอดคล้อง (Fit index) ของโมเดลการวัดไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดดังแสดงในตารางที่ 2 จึงได้ดำเนินการปรับรูปแบบโมเดลความสัมพันธ์ โดยตัดตัวแปรสังเกตได้ที่มี factor loading ต่ำกว่า 0.70 ออก เหลือข้อความเกี่ยวกับตัวแปรการจัดการโลจิสติกส์ จำนวนทั้งหมด 15 ข้อ ข้อคำถามเกี่ยวกับตัวแปรความจงรักภักดี 7 ข้อ และยอมให้ความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้เฉพาะของตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ในตัวแปรแฝงเดียวกัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการวัด (Measurement model)

จากการปรับโมเดลพบว่าค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variance extracted) ของตัวแปรสังเกตได้มีค่ามากกว่ามากกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ 0.50 และ ค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ (Composite Reliability) มีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Hair et. al, 2006) ดังแสดงผลในตารางที่ 1 และส่งผลให้รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามภาวะสันนิษฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าอัตราส่วนไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ ค่าดัชนีความสอดคล้องได้แก่ goodness of fit index (GFI) comparative fit index (CFI) และ root mean square error of approximation (RMSEA) ผ่านเกณฑ์ ดังค่าสถิติความสอดคล้องในตารางที่ 2 จึงสามารถสรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของการจัดการโลจิสติกส์แห่งท้องที่เอวอารยธรรมยอมในจังหวัดนครราชสีมาพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติความสอดคล้อง (Fit index) ของโมเดลการวัด (Measurement model)

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนการปรับโมเดล		หลังการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 / df	< 3 (Hair et al., 2006)	4.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	1.837	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.90 (Hair et al., 2006)	0.738	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.901	ผ่านเกณฑ์
CFI	> 0.90 (Hair et al., 2006)	0.842	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.969	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	<0.1 (Hair et al., 2006)	0.102	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.053	ผ่านเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) พบว่า การจัดการโลจิสติกส์ทุกด้านส่งผลต่อความจงรักภักดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 3 จึงสรุปได้ว่า **ยอมรับสมมติฐานที่ 1**

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Model)

ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	Standardized path coefficients
การไหลเวียนทางกายภาพ → ความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว	0.39***
การไหลเวียนทางด้านการเงิน → ความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว	-0.24**
การไหลเวียนทางด้านสารสนเทศ → ความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว	0.62***

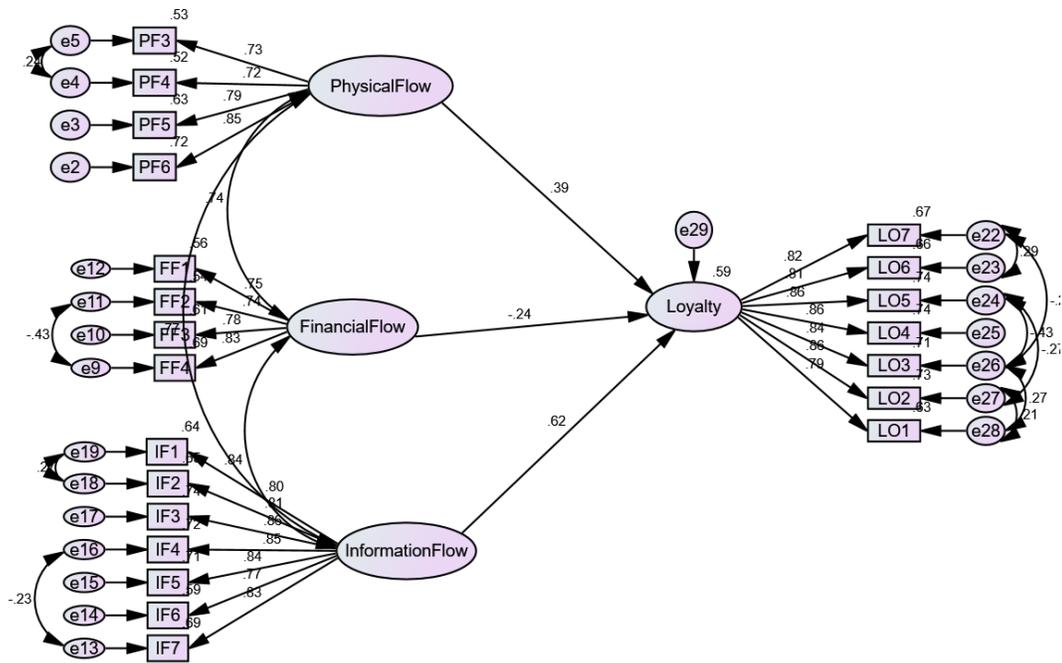
***P < 0.01; **P < 0.05; R² = 0.59

จากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในภาพที่ 2 แสดงว่า การไหลเวียนทางด้านสารสนเทศ (IF) ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมามากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการส่งผลเท่ากับ 0.62 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า หากแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวประชาชนสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางที่หลากหลาย และภายในบริเวณศูนย์บริการมีเจ้าหน้าที่และมัคคุเทศก์ที่เพียงพอต่อการให้บริการ จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเถลิงศักดิ์ ชัยชาญ (2555) เรื่องการจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่าความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์ด้านกายภาพมีส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ อติชัย วรธนะภุติ และคณะ (2562) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการจัดการโลจิสติกส์เพื่อท่องเที่ยวไม่ส่งผลทางตรงต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวแต่การจัดการโลจิสติกส์เพื่อท่องเที่ยวส่งผลเชิงบวกทางอ้อมต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว โดยมีประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเป็นตัวแปรส่งผ่าน

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า การไหลเวียนทางกายภาพ (PF) ส่งผลต่อความจงรักภักดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าการส่งผลเท่ากับ 0.39 อภิปรายได้ว่าหากประสิทธิภาพการไหลเวียนทางด้านกายภาพสูงขึ้น จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวสูงขึ้น โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและการมีความพร้อมด้านกายภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความจงรักภักดี สอดคล้อง

กับงานวิจัยของเกกิงศักดิ์ ชัยชาญ (2555) ที่ทำการวิจัยเรื่องการจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาพบว่าความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์ด้านกายภาพส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปณิชา ต้นสูติชล (2560) ที่ได้ศึกษาการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยพบว่าการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวด้านกายภาพ ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านความปลอดภัยส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liang (2008) ที่ได้ศึกษาการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 425 คนในไต้หวัน พบว่าประสิทธิภาพของการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Model)

อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการไหลเวียนทางการเงิน (FF) ส่งผลเชิงลบต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการไหลเวียนทางการเงินส่งผลในทางตรงกันข้ามกับความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม อภิปรายได้ว่านักท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมเป็นกลุ่มเฉพาะที่มีความสนใจในแหล่งอารยธรรม เดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ โบราณคดีและสุนทรียภาพในท้องถิ่น นอกจากนี้ในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจับจ่ายน้อย นักท่องเที่ยวไม่นิยมการซื้อสินค้าหรือใช้เงินจำนวนมากระหว่างท่องเที่ยว (มติชนออนไลน์, 2563) ดังนั้นการมีป้ายแสดงช่องทางการรับชำระเงินให้โอนเงินหรือมีตู้กดเงินสด จุดแลกเปลี่ยนเงินตราในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม อาจทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีทัศนคติทางในลบกับแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้ไม่ต้องการจะมาท่องเที่ยวซ้ำหรือมีความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของของอดิษฐ์ วรธนะภุติและคณะ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการจัดการโลจิสติกส์เพื่อท่องเที่ยวไม่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ปณิชา ดันสูติชล (2560) ได้ศึกษาการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวด้านการเงินส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับผลของการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรกำกับ (Moderating effect) ประกอบด้วย เจนเนอเรชั่น ของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย เจนเนอเรชั่น Baby Boomer (อายุ 59-77 ปี) เจนเนอเรชั่น X (อายุ 44-58 ปี) และ เจนเนอเรชั่น Y (อายุ 26-43 ปี) เจนเนอเรชั่น Z (อายุ 18-25 ปี) และจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว (1 ครั้ง 2 ครั้ง และ 3 ครั้งหรือมากกว่า) พบว่าการทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2) ของโมเดลอิสระ (Unconstrained model) และโมเดลเข้มงวด (Constrained model) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลไม่มีความแตกต่างกันระหว่างนักท่องเที่ยวที่มีเจนเนอเรชั่นและจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 4 จึงสรุปได้ว่า **ปฏิเสธสมมติฐานที่ 2** จากผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นกลไกซึ่งแยกนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกจากนักท่องเที่ยวทั่วไปได้อย่างชัดเจนทั้งในด้านโลกทัศน์ ทัศนคติ และความสนใจในการท่องเที่ยว เป็นกลุ่มที่มีความเฉพาะและมีความต้องการในการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในเจนเนอเรชั่นใดหรือมีประสบการณ์ท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของปณิชา ดันสูติชล (2560) ที่ศึกษาการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าภาพรวมนักท่องเที่ยวที่กลุ่มอายุแตกต่างกันมีระดับความต้องการแตกต่างกัน ($F = 2.977$, Sig. = .012) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวอายุ 16 - 24 ปี มีระดับความต้องการแตกต่างจากกลุ่มอายุ 25 - 34 ปี และกลุ่มอายุ 45 - 59 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรกำกับ

$\Delta\chi^2$ ($\Delta df = 28$; p-value = 0.054)	
เจนเนอเรชั่น	จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว
57.672	57.672

การนำไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

ของงานวิจัยนี้ คือ เป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านโลจิสติกส์ เฉพาะในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอม เนื่องจากยังเป็นหัวข้อใหม่สำหรับประเทศไทย ทั้งนี้วิจัยนี้พบว่าการไหลเวียนทางด้านสารสนเทศและการไหลเวียนทางกายภาพส่งผลเชิงบวกต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว แต่ในทางตรงกันข้ามพบว่า การไหลเวียนทางการเงินส่งผลเชิงลบต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวและพบว่าความสัมพันธ์ของการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวและความจงรักภักดี ไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างเจนเนอเรชั่นหรือที่มีจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีโลจิสติกส์การท่องเที่ยวอาจไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้นักวิจัยควรนำทฤษฎีไปใช้ด้วยความระมัดระวัง

ประโยชน์เชิงบริหารจัดการ

สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อุทยานประวัติศาสตร์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. การจัดการโลจิสติกส์ด้านสารสนเทศส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศ โดยเฉพาะในรูปของสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวซ้ำ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวควรมีการจัดหาบุคลากรเพื่อให้บริการและให้ความรู้เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว
2. การจัดการโลจิสติกส์ด้านกายภาพส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเตรียมความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและสมบูรณ์ และมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น และมีความพร้อมด้านกายภาพรองรับการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทาง ที่จอดรถ และห้องน้ำที่เพียงพอจะทำให้เกิดความภักดีในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนเตรียมความพร้อมทางกายภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและผู้พิการ
3. การจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลเวียนทางการเงินส่งผลทางลบต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำเสนอความสะดวกสบายทางการเงินเท่าที่มีความจำเป็น โดยกำหนดตำแหน่งที่ตั้งและจำนวนของจุดอำนวยความสะดวกทางการเงินให้เหมาะสม นอกจากนี้อาจออกแบบจุดอำนวยความสะดวกด้านการเงินให้สอดคล้องกับสภาพกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดทัศนียภาพในการเที่ยวชมพื้นที่ทางอารยธรรมและเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม

สรุป

การวิจัยเรื่องการจัดการโลจิสติกส์แหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมในจังหวัดนครราชสีมาสามารถสรุปผลได้ว่า การไหลเวียนทางด้านสารสนเทศและการไหลเวียนทางกายภาพส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ในทางตรงกันข้ามพบว่า การไหลเวียนทางการเงินส่งผลเชิงลบต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าความสัมพันธ์ของการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวและความจงรักภักดีในตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างเจนเนอเรชันหรือจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปเห็นควรให้ขยายพื้นที่ครอบคลุมเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลายแหล่งมาประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์ด้านแหล่งท่องเที่ยว และขยายประเด็นการวิจัยให้ครอบคลุมโดยเฉพาะด้านการไหลเวียนทางกายภาพภายนอก (External Physical Flow) และควรแยกประเด็นการวิจัยตามห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งต่อไปเห็นควรให้เพิ่มเติมแปรตามอื่น เช่น ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวและประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการให้ภาพรวมของการจัดการโลจิสติกส์กับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัย จากงบประมาณรายได้ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

รายการอ้างอิง

- ชัยวิชิต ทองอินทร์. (2549). *กระบวนการทัศน์ของการจัดการโลจิสติกส์สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย*. [ออนไลน์] Available: <http://www.thailog.org/research.html>. ค้นเมื่อ [2565, สิงหาคม 1].
- ฐิติมา รัตนพงษ์. (2558). *ผลกระทบของความผูกพันและความพึงพอใจที่มีต่อแนวโน้มการกลับมาเที่ยวซ้ำยังแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ตามบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ. (2555). *การจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียวจังหวัดนครราชสีมา*. รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ทักษิณา คุณารักษ์. (2544). *ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวและที่พักของเยาวชนคนไทยกรณีศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2553). *พลวัตการท่องเที่ยวอีสานใต้คันทรรอยยิ้มร่วมสมัยแห่งกาลเวลา*. กรุงเทพมหานคร: เอ็มไอทีพรีนติ้ง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลริสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปณิชา ต้นสุติชล. (2560). *การจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์สาขาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มติชนออนไลน์. (2563). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ตอนที่ 1): โดย ปรีดี พิศภูมิวิถิ*. Available: https://www.maticchon.co.th/article/news_2344210. ค้นเมื่อ [2565, มีนาคม 3].
- วรพงศ์ ผูกู, ฐิติ ฐิติจำเริญพร, วุฒิพงษ์ ฉั่วตระกูล, อีสริ แพทย์เจริญ, พิณทุสร อ่อนเปี่ยม และ จิตรลดา ปิ่นทอง. (2564). *รูปแบบการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาพื้นที่ต้นแบบชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม*
- วาสนา จรูญศรีโชติกำจร, สุภาภรณ์ หมั่นหา, การันต์ เจริญสุวรรณ, กนิษฐา ศรีภิรมย์, วรพงศ์ รามบุตร และชลธิชา แสงงาม. (2560). *ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัด กำแพงเพชร. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 10(2), 213-229.*
- ศูนย์วิจัยสิทธิกรไทย. (2562). *ชุดขยาย สร้างจุดเด่น รับกระแสรักโลก" โอกาส...ผู้ประกอบการท่องเที่ยวปรับตัว*. [ออนไลน์] Available: <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/FB-05-01-2022.aspx>. ค้นเมื่อ [2565, มีนาคม 3].
- สมาคมผู้สื่อข่าวไทย - จีน. (2562). *ผลวิจัยเผยแพร่การท่องเที่ยวมวลชนสร้างรายได้ให้ชุมชน*. [ออนไลน์] Available: <https://www.tcjapress.com/2019/07/08/patong-beach-koyao-island/>. ค้นเมื่อ [2565, มีนาคม 3]
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ร่างกรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570*. [ออนไลน์] Available: https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=11684&filename=index. ค้นเมื่อ [2565, มีนาคม 7].
- สิริวรรณ เรืองรอง. (2547). *การประยุกต์ใช้ฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อพัฒนาโปรแกรมสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในพื้นที่อีสานใต้*. (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สืบชาติ อันทะไชย. (2556). *การจัดการตลาด*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- อดิศักดิ์ วรรณระภูติ จันทนา แสนสุข อภิขยา นิเวศน์ และสุดาภัทร จันทร์ประเสริฐ. (2562). *การพัฒนารูปแบบการจัดการโลจิสติกส์ เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ.
- Alegre, J., & Cladera, M. (2009). Analysing the effect of satisfaction and previous visits on tourist intentions to return. *European Journal of Marketing*, 43(5): 670-685.
- Cheunkamon, E., Jomnonkwao, S., & Ratanavaraha, V. (2021). Impacts of tourist loyalty on service providers: Examining the role of the service quality of tourism supply chains, tourism logistics, commitment, satisfaction, and trust. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 23(1) 1-33.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis 6th Edition*. Pearson Prentice Hall. New Jersey. *humans: Critique and reformulation*. *Journal of Abnormal Psychology*, 87, 49-74.
- Hoogland, J. J., & Boomsma, A. (1998). Robustness studies in covariance structure modeling: An overview and a meta-analysis. *Sociological Methods & Research*, 26(3), 329-367.
- Kline, R. B. (1998). Software review: Software programs for structural equation modeling: Amos, EQS, and LISREL. *Journal of psychoeducational assessment*, 16(4), 343-364.
- Liang, H. C. (2008). *Impact of logistics service performance on tourist satisfaction and loyalty* (Doctoral dissertation, RMIT University).
- Nicolau, J. L., & Mas, F. J. (2005). Stochastic modeling: a three-stage tourist choice process. *Annals of Tourism Research*, 32(1), 49-69.
- Oppermann, M. (2000). Tourism destination loyalty. *Journal of travel research*, 39(1), 78-84.
- Reichheld, F. F., & Sasser, W. E. (1990). Zero defections: quality comes to services. *Harvard Business Review*, 68(5), 105-111.
- Ryan, C., & Cliff, A. (1997). Do travel agencies measure up to customer expectation? An empirical investigation of travel agencies' service quality as measured by SERVQUAL. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 6(2), 1-31.
- Velázquez, B. M., Saura, I. G., & Molina, M. E. R. (2011). Conceptualizing and measuring loyalty: Towards a conceptual model of tourist loyalty antecedents. *Journal of vacation marketing*, 17(1), 65-81.
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., & Parasuraman, A. (1996). The behavioral consequences of service quality. *Journal of marketing*, 60(2), 31-46.